

Hyvä paha passiivi: näkökulmia

Ulla Tiililä
Unelma ja todellisuus
Kielenhuoltopäivä
Hanasaari 18.5.2011

Pahamaineinen passiivi

Vältä passiivia!

Uutistekstissä...

Selkokielisen tekstin laatimisessa...

Markkinointijulkaisujen kirjoittamisessa....

Kirjailijan ohjeissa...

Tieteellisen kirjoittamisen ohjeissa...

Blogikirjoittajan ohjeissa...

Passiivista sanottua

Viertiö Kielikellossa 3/2000:

- “Muodollisesti oikein käytettykin passiivi voi joskus olla parempi korvata suoraluonteisella aktiivilla.”
- Muodollisesti väärin, jos tarkoite ei inhimillinen:
  - PIN 2 -koodia *kysytään* aina, kun palvelu *halutaan* aktivoida tai kytkeä pois.
  - →
  - Laite kysyy PIN 2 -koodia aina, kun aktivoit palvelun tai kytket sen pois.

Ongelmallinen passiivi

- Afganistanissa pelätään taas vaalivilppiä
→ vaaliviranomaiset pelkäävät
- Nuorilta halutaan mielipide äänestysiästä
→ opetusministeriön työryhmä haluaa

Ongelmallinen passiivi

- Ylivieskassa halutaan erottaa kaupunginhallitus.
- Haluaja = valtuustoryhmä
- Valtuustoryhmä = yksi ihminen

Ongelmallinen passiivi

- HUOM!! Hylätystä tilityksestä ilmoitetaan heti kyseiseen pankkiin ja pyydetään uusi tilitys.

vrt.

- Ilmoita hylätystä tilityksestä heti pankkiin ja pyydä uusi tilitys.
- Jos hylkää tilityksen, ilmoita siitä heti pankkiin ja pyydä uusi tilitys. (??)

Kuka asentaa?

- Office-paketti **asennetaan** 16.5. alkaen.
→ atk-tuki asentaa?
- Asennus tapahtuu konetta **käynnistettäessä**.
→ käyttäjä käynnistää, asennus automaattinen?
- Verkon kuormaa tasataksemme kaikkia asennuksia **ei tehdä** samanaikaisesti.
→ atk-tuki tekee asennuksen?
- Kukin käyttäjä voi valita itselleen sopivan asennusajankohdan.
→ käyttäjä valitsee ja asentaa?

Tekijä voi hävitä muutenkin!

- Seminaariväki pohti koiran syömistä.
- Asunnottomat hiertävät Töölössä
- THL olisi voinut tehdä jotakin.

Passiivista sanottua

”Strategia, jonka mukaan suomessa vältetään eksplisiittistä viittaamista inhimillisiin tekijöihin, on syvästi juurtunut kielen rakenteeseen.”

Auli Hakulinen: Persoonaviittauksen välttäminen suomessa. Teoksessa Lukemisto, 2001.

(Alkup. 1987: Avoiding personal reference in Finnish.)

Pahamaineinen passiivi

”Kulttuuritietoisessa” ohjauksessa....

<http://www.amiedu.net/>

- Vältä passiivia, aktiivi on helpompi ymmärtää: ('kellokortti leimataan aamuisin' -> 'sinä leimaat kellokortin aamuisin')

Puhuttelu ei aina kohteliasta

- Dementian vuoksi Teillä on vaikeuksia muistaa bussien numeroita, ette osaa jäädä bussista oikealla pysäkillä pois, eksytte helposti kohteeseen mennessänne.

Passiivi kasvoja suojelemassa

- Mikäli sairauden- ja terveydenhoidon saamiseksi tehtäviä matkoja **tehdään** kaupunkikortilla, taksimaksut **voidaan** periä kokonaisuudessaan takaisin.

Vertaa:

- Mikäli **teet** sairauden- ja terveydenhoidon saamiseksi tehtäviä matkoja kaupunkikortilla, **voimme periä** sinulta taksimaksut kokonaisuudessaan takaisin.

Passiivi viran indeksinä

(Viinikka 2011)

- potilaan tilan huononee nopeasti ja exitus todetaan klo xxxx aamuyöllä
- nähdään - - laaja-alainen ödemaattinen harventuma tuoreeseen infarktiin sopien

Passiivi viran indeksinä

- Agenti P-prototyypissä
  - toisarvoinen suhteessa toimintaan
  - yleensä monikollinen
  - yleensä pääteltävissä
  - usein inklusiivinen eli puhuja itse osallistuu verbin ilmaisemaan toimintaan.
- (Viinikka 2011 > Shore 1986)

Performatiiviverbit usein passiivin preesensissä:

- **Kumotaan** pppkvv annettu kuljetuspalvelupäätös - -.
- **Myönnetään** vammaispalvelulain mukaisena kuljetuspalveluna vapaa-ajan matkat taksia käyttäen 4 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Passiivi hiljaisen tiedon välittäjänä (Karvinen 2008)

Passiivi rutiinitilanteissa:

- Haavat hoidettu ja laitettu paksummat taitokset.

Aktiivi ongelmatilanteissa:

- Yritin selittää, mihin tarkoitukseen lääke on määrätty, mutta en tiedä ymmärsikö hän.

Pohdittavaa

- Perustetaan esimerkiksi Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen yhteyteen virkakieliverkosto.
- Selvitetään, miten hallinnollista taakkaa voidaan vähentää viranomaisten kielenkäytön ja tekstitöiden näkökulmasta.
- Kampanjoidaan hyvä virkakielen, kielellisen demokratian ja kielitietoisuuden puolesta.

(Kääntämisen näkökulmasta sama Eva Oravan esityksessä)

Kirjallisuutta

- Honkala, Anna-Leea 2010: Ongelmatilanteiden kirjaaminen kotihoidon kertomuksissa. Pro gradu –työ, HY, suomen kieli.
- Auli Hakulinen: Persoonaviittauksen välttäminen suomessa. Teoksessa Lukemisto, 2001.
(Alkup. 1987: Avoiding personal reference in Finnish.)
- Karvinen, Kati 2008: Asiakkaaseen viittaaminen kotihoidon hoitokertomuksissa. Pro gradu, TaY, suomen kieli.
- Reuter, Mikael 2011: Passiv i finskan och svenskan. Språkråd 1/2011.
- Shore, Susanna 1986: Onko suomessa passiivia? SKS.
- Tiililä, Ulla 2007: Tekstit viraston työssä. SKS.
- Viertiö, Annastiina: Kuka paljastuu passiivin takaa? Kielikello 1/2000
- Viinikka, Jenni 2011: Kuoleman kielissä. Pro gradu –työ. HY, suomen kieli.

